

Нам үлүүһүн хаһыата 1935 сыл алтынньы 6 күнүгэр чорутулуунта

2001 с.
Кулун тутар
27
күнэ
оптуорунньук
№ 35 (8878)

Кулун тутар 21 күнүгэр буолан ааспыт улуус дьаһалтатын коллегиятын бары боппуруостара чөл, доруобай олоххо сыһыаннаах буолулар. Ол курдук, бастаан улууска чөл ологу олохтоонунга уонна чинэтиги анаммыт 2001-2002 сылларга программа, салгыы улууска 2000-2004 сылларга сэллиги утары охсуһуу сыаллаах программатын толоруу туһунан, үсүһүнэн нэһилиэниэттэн үтүтүтүгү уонна ыһык хампаанньатыгар бөлөмнөнүөтү Модут, П.Хомустаах, Арбын нэһиликтэрин баһылыктарын отчуоттарынын истии уонна түмүккэ 2001 сылга улууска эбии үлэ миэстэтин аһын туһунан көрүлүннэ.

Чөл олох программатыгар дакылааты улуус баһылыгы социальнай туһайыыга солбуйааччы Н.Х. Горохов онордо. Кини чөл ологу улууска олохпут сиэринэн, нуорматынан онорууга кэлим былааны көпсөөтэ. Манна арыгылааһынтан сиэттэрэн буруйу оноруу, ыарыылар тэнийиилэрэ, дыон-сэргэ олохун таһымын намтааһына, киһи духовнай өттүнэн сайдыытыгар сөптөөх суолта бэриллбэтэ болдомто киинигэр ылыллан хас биридди салайааччы, общественной тэрилтэлэр, дьаһалталаар күннээҕи үлэлэригэр ыһыһык курдук туруохтаахтар.

Кэпсэтиигэ И.Г. Лукин, улуус баһылыгы солбуйааччы, бу программа иһинэн сүрүн болдомто ычакка ууруллуохтаах, маассабай арыгылааһын ычакка кесте дьин бэлэстээт. Оноуо түөлбөнэн үлэни күүскэ тэрийэр ордук, онук савалааһын Түбэ нэһиликтэр баар,

Улуус дьаһалтатын коллегиятыгар

ЧӨЛ, ДОРУОБАЙ ОЛОХ ТУҢУГАР

улуус киинигэр «Түбэ нэһилиэгин күннэрэ» чөл олох иһин охсуһуу атын нэһиликтэргэ саҥа тыын ыларыгар төрүөт буолуохтаах. Олору үөрэхтээһингэ сүрүн болдомто үөрэтии эрэ өттүгэр өбүллэн иити дьонун салаата хаалбыт курдук. Дьингэр үчүгэйдик иитилибит киһи олохун, миэстэтин толору булунар. Улуус Муньабын председателэ Н.Н. Баишев хайдах сыһыаннаһыт да олохпут биир онук дьин эттэ. Бу тыын боппуруоһу улуус Муньабын таһымгар көрөр наадатын ыйда. Улууска баһаам элбэх мероприятие ыгытылар эрэри кедьүүстөр кыра, учууталларбыт бэйэлэринэн арыгылыһаллар. ИДьУО начальнига П.А. Зырянов ычаты иитиигэ дьин кэргэн ороула улаханьин өйдүөхпүтүн наада, оскуолаларга сокуону билэр, оҕолорутар дьин чакчы кыһанар эрэ төрөпүттэр сылдыаллар, оттон үгүс өтгө онно эрэ наадыбат. Сахалар арыгыны утахтанарбытын РТР каналыгар чуолаан «намнар» дьин көрдөрөллөр. Программаны үбүлээһин бюджеттан кыаллыбат буоллабына бүтүүн норуот көмөлөөн, субуотунньуктары ыһытан быһаарыахха.

Таастаах нэһилиэгин баһылыга Д.Д. Пахомов улуу омуктарга итээл, сиэр-туом дьин чакчы баар, ол иһин кинилэр куһаҥан дьаллыкка дабигис ылаттарбаттар дьээт.

Агардас тылынан эрэ кыырбакка арыгыны эмтэтигэ көмөлөһөр пуун киллэриэххэ, кымыһы иһини пропагандалыахха, ыччат ордук сайын дьарыктаах буолуутун ситиһиэххэ. Улууска сэллиги утары охсуһуу программата хайдах туолан иһэрин туһунан тубдиспансер кылаабынай враһа К.Н. Шамаева «Энсиэли» хаһыакка сийилии кэпсээн турар. Оттон коллегияга сүрүн болдомто диспансер материальной-технической базатын тупсарыыга туһуланна. Кырдык даҕаны уоннуу сыл кырыһата тэстэр, күһүн-саас тон хаһаа буолар, кырыымчык астаах-үөллээх диспансерга хайа ыарыһах тулуйан-тэһийэн эмтэниэй? Маньык усулуобуйага ыарыы да кыайтарбат буолуон сөп. Билигин агардас рентген аппарат соҕумэр сыаналаах буолан турар. Айылга гаһаа диспансерга тийиэн турар эрэри дьобус технической боппуруостарга иһинэн уһуур-кэниир дьылдаламмыт. Былырын сэллигинэн 9 оҕо ыалдыбыта дыксинэриилээх симптом буолар. Маньаха олох-дьаһах көнөрө, аспыт-үөлбүт тупсара, ыалдыбыт дьон тутта эмтэнэллэрэ сэллик тарфамматыгар дьонун төрүөтэринэн буолуохтара.

Ол инниттан үгүс ас дэлэйиэхтээх, хас биридди ыал остуолугар өрүү күннээтэ баар буолуохтаах. Ордук сайынгы ыйдарга, үгүс дэлэй кэмгэр бириддиэлэн хаһаайыстыбалар-

тан үтүтүтүгү тэрээһинэ кыайтарбат. Статистика көрдөрүүнэн үтүтүтүгү аһынна былаан аһара туолар, оттон туттарыыга эстэн тахсабыт. П.Хомустаахха, Модукка арыы онорон сыах уонна завод өрөмүөннэрэ ситэ илик. Онон коллегияга үтүтүтүгү пууннары уонна арыы онорор сыахтары нэһиликтэр аайы үлэлэтэргэ муус устар 1 күнүгэр дьэри болдох быһылына.

Улууска быйыл эбии үлэ миэстэтин тэрийи туһунан иһитиннэриини улуус дьаһалтатын экономика управлениетин начальнига Т.М. Дьяконова онордо. Манна нэһилиэниэ дьарыктаах буолуутугар киин директора В.И. Попов үлэ миэстэтин таһаарыыга нэһиликтэр дьаһалталаар баар кыахтарын толору туһанан үлэлэтиэхтэрин санаатта. Билигин бааһынай хаһаайыстыбалар үлэлэрин тохтооллор уонна кэлэн Киингэ учуокка тура сатыылылар, онук ордук курдук баһаарыһаа үөскөөн тахсар, аны сирдэрин, араас хамнаабат бааидарын ыһыктыбаттар.

Коллегия туһаннаах боппуруостарга быһаарылылары ылына. Мантан көстөн тахсар онорон таһаары, дьонун дохуоту ситиһи, нэһилиэниэ дьарыктаах буолуута о.д.а. духовнай эйгэбитин, идеологической үлэ бары салааларын кытта быстыспат сибээстээт. Онон эйионэ-миэни дьин үлэстибээк, бэйэ-бэйэ сэлээннэспэккэ күргүмүнэн уопсай үлэ турунарбыт - билигин кэм ирдэбилэ.

В. КАСЬЯНОВ

Сахам сирэ XXI үйэ

ҮТӨ ДЬЫАЛА ТУҢАЛААБЫН ИТЭБЭЙДИЛЭР

Түбэ нэһилиэгин дьаһалтата, общественноһа ааспыт сылга ыгытылыбыт «2000 үтө дьыала» хамсааһыны өйөөн, нэһилиэккэ балыһаны тутан үлэ киллэрдилэр. Культура киинигэр анаан маһаһын дьэтин уларыттылар. Үрүн Күөл суолугар күрбэни, олохтоох орто оскуолага экологической хайыскалаах программаны онордулар. Спортивной саала тутуутугар анаан «Түбэ» КП 180 м3 тутуу маһын көрдөн, сороһун тийдидилэр. Нэһилиэккэ электролинияга анаан 60-ча остуолбаны бөлөмнөтилер. 1,2 км. усталаах электролиния тардыллар просеката ыраастанна. Хаһаайыстыбаларга сибинньэ турар хотону, сайынгы уйата оһоһулуна. Ыччаттар 1 км. күрүөнү туттулар. Итинтэн да атын бытархай буолан баран наадалаах үлэлэр ыгытылыһылар.

Нэһилиэк республикатаағы конкурса кыттан СР правительствотын дипломунан, 150 тыһ. солк. гран-бириининэн бириэмийэлэммитэ. Үтө дьыала үлэтин салайан ыппыт А.С. Никонов дипломунан, 5 тыһ. солк. харчынан наараадаламмыта. Нэһиликтэн 5 киһи үрүн көмүс өйдөбүнүк бэлэилэр хаһаайыннарын буолдулар. Киинилэр ортолоругар КП директора Г.Д. Дьяконов, ыччаттартан Алексей Попов о.д.а. бааллар. Үгүстөр нэһилиэк, улуус дьаһалталаарын грамоталарынан, махтал суруктарынан бэлэстэммиттэр.

Улуус мөлтөх суоллаах-иистээх уһук нэһиликтэртэн бириддэстэ Түбэ нэһилиэгэ сага үйэ бастагы сылыгар «Сахам сирэ XXI-с үйэ» девизтээх үтө дьыала хамсааһыныгар актыыбынайдык кыттар былааннаах.

Быйыл 15 x 24 м. арочнай спортивной саала тутуутун үлэтэ сағаланна. Каркаһын уонна матырыһаалын булууга үтө дьыала ведомстволар икки ардыларынаағы республикатаағы дирекцията (дир. И.В. Бочкарев) улахан көмөнү онордо.

100 м3 тутуу маһын бөлөмнөһингэ бириддэстэ тэрилиннэ. Ааспыт сыллааһыттан хаалбыт, сороһо быйыл кэрдилибит 160 м3 тутуу маһын тийээн киллэриэхтээхтэр.

Үөрөнээчилэр үлэ-сыһыналан лаабырдарын дьэилэригэр капиталнай өрөмүөн ыгытылыахтаах. Эбии көмө тутуулар, хас биридди оҕолоох ыаллар дьэилэрин таһыгар спортивной площадкалар оһоһулуохтаахтар. Сыһыналан киини дьэиэтэ үрдэтиилээхтээх. Нэһилиэккэ ыраастанар, чөбдигирдэр үлэлэр ыгытылыахтаахтар. Нэһилиэк бары тэриилтээх үтө дьыала актыыбынайдык кытталлар. Былаан-мероприятие оһоһулан бириддэтилиннэ.

Нэһилиэк дьаһалтатын баһылыга Р.Е. Лукина:

— Спортивной саалабыт фундаменгар аналаах дьаамалар хаһыллаллар, туттулар турбалары тийдидит, суолу былдыһан тутуу маһын, матырыһаалы тийэини ыгытабыт, — дьин үтө дьыала үлэтэ ыгытыларын бириддэстэ.

В. СЫРОМЯТНИКОВ

УЛУСПО ҮЙЭЛЭР КИРБИИЛЭРИГЭР

Ааспыт икки сылга СР Президентэ уонна правительствота республика нэһилиэниэтин ордор бородууксуйатын соғотуопкалаан миэстэтигэр переработкалааһыны көгөтөн потребкооперацияны өйүүр туһунан уураахтары ылынан, кредиттэри бирэон, потребкооперация тэриилтэлэрин үлэлэрин республика үрдүнэн көгөтүгэ уонна тупсарыыга кыахтары бириддидилэр.

Ити түмүгэр потребкооперация тэриилтэлэрин республика үрдүнэн онорон таһаарар оборудоттара лаппа улаатта уонна үлэ элбэх салаа көрүнгэрэ баар буолдулар. Ааспыт 2000 сыллаах үлэ сүрүн көрдөрүүлэрэ биһиги улуспутугар манньык буолда:

Табаар эргириин уопсай былаана 38000 тыһ. солк. фактически толорулуна 43073 тыһ. солк., а.э. 113,3% ааспыт сыллааһар 15342 тыһ. солк. улаатта. Ити иһингэр розничнай эргизэн былаана 26600 тыһ. солк. фактически толорулуна 31528 тыһ. солк., а.э. былаан 118,5% толорулуна. Розничнай эргизингэ толоруу ааспыт 1999 с. 14595 тыһ. солк. улаатта.

Общественнай аһылык оборудотун былаана 3400 тыһ. солк. фактически толорулуна 5094 тыһ. солк. эбэтэр сыллааһы былаан бу көрүнгэ 149,8% толорулуна. Ааспыт 1999 сылы кытта тэһиэстөөххэ общепит онорон таһаарыыта 1396 тыһ. солк. улаатта. Биһиги остолобуойбут 2000 сылга 8,44 тонна килиэби, 22,71 тонна кондитерской оһоһукутары, 1347,0 л. утағы онордо.

Социальной сферага өһөһү оноруу сыллааһы былаана 8000 тыһ. солк. фактически толорулуна 6451 тыһ. солк., а.э. былаан 80,6% толорулуна.

Розничнай эргизэн былаанын толорууга сыл устата барыта 30 маһаһын үлэлэтэ, о.и. тыаларга 20 маһаһын, улуус киинигэр 10 маһаһын. Сыллааһы былааннарын тыа маһаһыннарыттан 8 толордо, 12 маһаһын толорбото. Улуус кииннээҕи маһаһыннартан «Чаһылтан» уонна «Педучилище» маһаһыннара толорботулар, уоннаағы 8 маһаһын толордулар. Ордук үчүгэй көрдөрүүнү тыа маһаһыннарыттан ситистилэр. Арбын маһаһына сыллааһы былаанын 131,8%. Осту-

олба маһаһына былаанын 119,3%, Көбөкөн маһаһына 113,2% о.д.а. толордулар. Улуус кииннээҕи маһаһыннартан үрдүк көрдөрүүнү Стройчаастак маһаһына ситистэ. Киини сыллааһы былаанын 160,4% толордо, Гастроном былаанын - 121,9%, Хаһаайыстыбаннай табар маһаһына - 110,4% толоруу ситистилэр о.д.

Биһиги үлэбит иккис көрүнгүнэн килиэп астааһына буолар. Маньаха улусПО бырабыланыһа кэчкэ сылларга пайдиктаахтар туруорууларын учуоттаан, эбии бэкээриэлэри аспытын түмүгэр сыл устата 12 бэкээринэ үлэлээтэ. Килиэп астааһыныгар 2000 с. былаан 1120 тн. фактически 1075,1 тонна толорулуна, эбэтэр былаан 44,9 тоннаан кыайан туолбата. Ааспыт 1999 сыллааһар отчуоттутур сылга 134,1 тоннаан элбэх килиэп астанна. Килиэп астааһыны былаанын биһиги бэкээриэлэрбит кыамталара үрдээн хайа бағарар толорор кыахтаахтар. Ол ғынан баран кэлин сылларга нэһилиэниэ биһигиттэн килиэби атыылаһыта аччаан иһэр. Оноуо биллэр биричинэлэр төрүөт буолаллар: холобура, сорох нэһиликтэргэ мини, чаһынай бэкээриэлэр үлэлэһиннэрэ, нэһилиэниэ бурдугунан бэйэтэ килиэбин астаныыта о.д. элбэх биричинэлэр бааллар. Дьэ итинник биричинэлэр баар буолууларын түмүгэр улусПО 12 бэкээринэ ситтэн сыччах 4 эрэ бэкээринэ сыллааһы былааннарын аһара толордулар. Олор бу бааллар: Партизан, Салбаг, Фрунзе уонна Нам селотун бэкээриэлэр. Уоннаағы бэкээриэлэр нэһилиэниэлэрин потребностара кыра буолан былааннарын толорботулар.

УлусПО үлэтин биир сүрүн салаатынан соғотуопка буолар. СР правительствотынан бэриллэр кредит ороскуоттаныахтаах сыала бородууксуйаны соғотуопкалааһыныга. Эрдэттэн билинэн этэр буоллаха соғотуопка кылаабынай специалиһынан ананан үлэлээбит табаарыс үлэтигэр сыһыана хайдаһый да, бу үлэ толоруутун түмүгэ дағаны онук буолла дьин быһааччы этиэхпин бағарабын. Ол курдук 2000 сылга соғотуопкага 8 көрүнгэ былаан тийдилибит буоллабына балык,

куурусса сыммытын уонна тирии соғотуопкаларын былаана отчуоттан көстөрүнэн толоруллубуттар, оттон атын 5 сүрүн көрүнгэргэ былаан туолбата. Бириддиэлэн көрүнгэринэн ылан көрөр буоллаха маньык: үтө былаана 480 тонна туолла 458,2 тн. эбэтэр 95,5%. Эт тыһынаах ыйаһынынан былаан 160 тн. толорулуна - 114,7 тн. — 71,7%, хортупуһу соғотуопкалыгар былаан 200 тонна толорулуна 149,2 тн. - 74,6%, оҕуруот аһын араана - былаан 100 тн. толорулуна - 61,6 тн. - 61,6%, отон, хаптағас былаана - 5 тн. толорулуна 1,4 тонна - 28%, балык соғотуопкатын былаана 5 тн. толорулуна - 11,4 тн. - 228%, сыммыт соғотуопката былаан 5 тыһ. уст. толорулуна 19 т. уст. - 380%.

Үөһэ ыйылыбыт сыһыспаралартан көстөрүнэн үккэ, эккэ, хортупуһу, оҕуруот аһыгар, отонго былаан туолбата. Маньаха боппуруос үөскөөн тахсар. Балары толорор кыахтар бааллар этэ дуо? - дьин.

Маньаха мин бэйэм баға санааларбын этэр буоллаһына - хортупуһу, оҕуруот аһын, отону толорор толору кыахтар биһиги улуспутугар бааллар этэ. Ол инниттэн кэмигэр сөптөөх тэрээһин үлэлэр соғотуопка специалиһын өттүттэн ыгытылыбатахтара, ол түмүгэр бу үс көрүг толоруллубата. Эт, үгүс соғотуопкатын былаана туолуута балачча үрдүк буолуон сөп этэ. Эрдэттэн дьону кытары ыкса сибээстээх үлэ ыгытылыбыта буоллар. Хонтуораттан ырааға суох хранилищета 1999 с. соғотуопкаланан кыстатара ууруллубут хортупуһу кыһын устата бириддэ дағаны ыраастааһын үлэтин ыгыттарбатаһын түмүгэр анарын холобура сыһыан сыбаалкара таһаарылыбыта. Күн бүгүнүгэр дьэри улусПО бырабыланыһынан ноһот суумата быһаарыллан буруйдаахха сөптөөх накаастыыр миэрэ ылылыбака, соғотуопка кылаабынай специалиһа үлэтигэр эһиэтиннээ суох сыһыаннаспытын түмүгэр соғотуопка үлэтигэр улахан хаалыы тағыста. Инникитин бу специалист салгы үлэлиир кыага суоға мин санаабар толору көстөр.

Халбаһы онорор сыах сөптөөх сырьенан ситэри хааччыл-

(Бүтүүтүн 2 стр. көр)

Биһиги көлүөнэ комсомол буола сылдьыбытыгын ырааппыт — үйэ анара курдук эбит. Онон бу Саха сириг комсомол тэррилбитэ 80 сыла сорого күн-дьыл көмһөрө сабыллан, умнуллубутун да иһин, оччолорго Карл Маркс аатынан колхоз комсомоллара туох үлөни ыһыттылар уонна кимнээҕи кытта эн-мин дэһэн үлэлээбитим туһунан, ол сыллар иннилэрин-көннилэрин ахтыбакка эрэ, бэрт кылгастык туох инэн хаалбытынан ахтыым.

Карл Маркс аатынан колхоз комсомолун маннайгы сүһүөх тэрилтэтинэн 1951 сыл муус устарыгар чилиэтинэн ыһыллыбытым уонна сааһым ааһан, 1961 сыл эмиэ муус устарга (лоп курдук 10 сыл сылдьан баран) тахсыбытым. 1955-56, 1956-57, 1957-58 уонна 1959-60 сылларга колхозком комсомолун секретарынан талыллан үлэлээбитим. Оччолорго анал босхоломму секретарь дьин үөдүэй илик этэ. Комсомоллар бэйэлэрин истэригэр бэйэлэрин кытта тэнгэ үлэлэхэ сылдьар табаарыстарын талаллара. Искра, Кыһыл Дэрэбинэ уола-стактарыгар комсомоллара арыаа, колхоз киин тэрилтэтигэр киирэр сыахтаагы (цеховой) комитет талыллара. Араас сылларга Искра, Петр Соловьев, Роман Парников, Кыһыл Дэрэбинэ Афанасий Корякин, Анастасия Мордовская талыллан, бэркэ үлэлээбиттэрэ. Улааппар кэмнэрбэр биридэ Парников Роман Кирилловичтын (Искра сырааҥ секретара) уобаластаагы конференцияга талыллан сылдьыбытыт, оройон бюротугар кандидатынан талыллан, бюро мунууһагыгар кыратык кыттыспытым. 1959-60 сылларга Бөтүг уола-стактары хабаан босхоломму секретарь буолбутум.

Бөтүг сыахтаагы комитетын Владимир Боярин салайбыта. Колхозпар секретарь эрдэхтинэ комсомол оройуоннаагы комитетын секретарынан М. И. Терютин, Д. И. Винокуров уонна В. М. Бочкарев үлэлээбиттэрэ. Ити кэмгэ комитеттарга Афанасий Софронов, Семен Христофоров, Гаврил Попов, Николай Марков үлэлээбиттэрин өйдүүбүн. Уөнэ этиллибит ычат салаааччылары бары да сэргэх ычат лидерлэрэ этилэр. Ычат фестивалларыгар, араас күрэхтэниилэргэ оройуоннарын ычачытын кытта тэнгэ сылдьыһан көх-нэм буолаллара.

Колхозпут комитетыгар сылдьыбыт оворлортон Якименко Николай Иванович дуйдуугар — Украинага баран уонна Михайлов Олег Семенович Сахатын сиригэр бэрт уһун сылларга үрдүкү салайар үлэлэрэ үлэлээбиттэрэ, билигин да үлэли сылдьаллар. Габышева Акулина Петровна колхозгар сүөһү иитиитигэр салайааччынан үлэли сылдьыбыта, Евсеев Дмитрий Егорович колхозгар араас салайар үлэри эрилдибитэ, кэлин Кебөккөнө управлюшайынан үлэли сылдьыбыта, дуйдуугар кэлэн, биһиги кэккэ-бититтэн барыар дьирэ «Хатын Арыы» совхоз Аппааныгтаагы отделениегын салайбыта, Ефимов Илья Дмитриевич, Эверстов Егор Афанасьевич, Сивцев Петр Федорович эмиз колхозтарыгар салайар үлэри үлэлээбиттэрэ. Урут үөрэххэ, курска бараргар солбуһааччы секретарь дьин баар буолааччы. Онук солбуһааччыларынан миэхэ Михайлов Олег Семенович уонна Иванов Данил Семенович буола сылдьыбытара.

Комсомол олох инники кириитигэр иһиэхтээгэ. Ол иһин үлэри, олоххо туох сана, сонун кириитин, араас саҕалааһынар (баччынар) иилэ хабаан иһэр этэ. 1956 сыллаахха ныйрэйи ийэттэн араарар хайдах эбитин биллэрэ отучча ныйрэйи көрүүгэ ылбытым. Сүүрбөччө күн халыбыгыт үтүү иһэрдэн, ангардас халыгыт окко көһөрбүһүт, арыыга киллэрэн манаан аһаппытым, хотуһаны тэбистэрбөккэ эрэ. Түмүк мөлтөх этэ. Бас ыйыгар ныйрэйдэр үксэ арылаан ыалдьыбытара. Вегетинар уонна элбэх эмп суох кэмэ түбэспитэ, өлүү болдьоон. Түүннэри кэтэһэн олонор ыалдьыбыт ныйрэйдэри биридэ-икитэ укуоллуурум. Син ааспыт курдук буолара. Укуолаабаттаха күн агарынан өлөллөрө. Өлбөккө хаалбыт ныйрэйдэрим сөтөл буолбуттара. Күһүн хотонго кириитэ уонча эрэ ныйрэй орпуга. Ныйрэй холбуллубут да буоллар сайыны быһа үтүү иһиэхтээгэ быһаарыллыбыта. Үргүлдүү икки кыһын борооску көрүүтүгэр үлэлээбитим. 1958 сыллаах саас комсомол ыанньык ферматын тэрийбиһит. Оворлор ыанньыксыт ыар үлэтигэр сыстыбыттар

ра. Үөрэтэччибит кэлин оройуонга биллиилээх ыанньыксыт, уордьяанамыт Ощепкова Варвара Титовна этэ. Комсомоллар Игнатьев И. Д., Маркова А. И., Корякина Е. Д., Габышева А. П. ыанньыксыттарынан, бостуугунан Гоголев Н. Е., үтүү астааччынан Дьяконова В. Д. үлэлээбиттэрэ. Сайын Дьяконова Варя

гин пароходствоһугар үксүн атынан сылдьан, күрөс киһэлэрин ыһтарбыт. Акробатика, гирьян оонньоонун, дуобат, саахымат, тустууга, боксага көрдөрүүлэри уонна араас көрдөөх-күлүүлэх күрэхтэниилэри тэрийэн, дьону сэргэхтирбит, оворлору күрөскэ (спортка) уһуйарбыт. Колхозпутугар (арааһа

илэнэн барбыттарга. Көрөргүт курдук, биһиги колхозпут республикага көңүл тустуу сайдарыгар өнөлөөх этэ. Көңүл тустууну Ким Марков аҕала илигинэ оворлор курдаһан уонна хапсаарыдаһан тусталлара. Ордук таһаарылаахтык Афанасий Ощепков, Данил Иванов, Петр Евсеев тусталлара. Петр Евсеев хапсаарыга Саха сириг маастара уонна гиря күрэхтигэр, мас тардыһытыгар үрдүк көрдөрүүлэх. 1956 сыллаахтан Аппааныгта уонна Граф Бизэргэ көһө сылдьан тустуу секцияга элбэх уолаттары хабаан ытыллара.

Сүннүүнэн Ким Марков салайара. Онно илии-атах, көмө-ама Семен Дмитриев уонна мин буолар этибит. Бөтүг уола-стактарыттан көтүппэккэ, кыһаллан Алексей Афанасьев сылдьара. Секцияга билбитин Бөтүг оркуолатыгар оворлорго тиэрдэрэ, тустууга уһуйара. Кэниги Афанасий, Владимир Алексеевтар, Денис Федоров, Николай Суздалов, Андрей Парников уо. д. а. курдук куустээх тустууктар тахсыбыттар. Кэксэ сылларга колхозтарын, сорохторо оройуоннарын, республикаларын аатын көмүскээбиттэрэ: Иван Эверстов, Семен Дмитриев, Михаил Винокуров, Тимофей Пономарев, Алексей Афанасьев, Ким Марков, Григорий Новгоров, Данил Иванов, Иван Евсеев, Иван Алексеев, Петр Евсеев, Георгий Кудряшов уо. д. а. Кэлин даһаны бу буортан убайдыр эстафетатын туһут элбэх үчүгэй тустууктар тахсыбыттар. Олортон ордук чулуула —

Николай Гоголев уонна Николай Алексеев.

1960 сыллаахха оройуон үһүспартиадатыгар бастаан турабыт. Ангардас саахымат, дуобат, тустуу эрэ өрө тугуллан сылдьыбатаҕа. Чэпчэки атлетикага эмиз үчүгэй көрдөрүүлэх ычачтар баалара. Олортон арыаагы ахтыым: Александра Данилова, Екатерина Павлова, Тимофей Пономарев, Иван Игнатьев, Афанасий Игнатьев, Иван Никитин, Николай Якименко, Степан Евсеев, Дмитрий Евсеев уо. д. а.

ДОСААФ үлэтэ эмиз комсомол көбүлэһининэн бара. Биһиги көлүөнэ оворлор сэрри кэмгэр түбэһэммит үөрээ суох этибит. Колхозпуттар трактор курсун үлэлэтэн, уолаттар үксүбүт механизатор идэтин, мотокуруһуок үлэлэтэн мотоциклы ыһтарга көңүл ылбыппыт. Ыты секциятын үлэлэппипит. Кыра калибрдаах винтовканы ыһтыга Акулина Габышева уолаттары барыларын баһыйара, ордук туран эрэн илии үрдүттэн ыһтыга. Республикага кириэн орто түмүгү көрдөрбүтэ.

Итилер бары ыраагы анааран көрөн салайар колхозпут председателе Василий Петрович Кайгородов өйөөһүгүнэн ситиһиллибиттэрэ. Өйүөн, көбүлүөн эрэ кэрэх — комсомол куруук бэлэм уонна олох инники күөнүгэр этэ. Кэлин сыһыа босхоломму секретардар хонтуорага хостонон, бартыбылланан, атын эйгэри кириэн, ычат ортогугар көүлүлээн тэнгэ сылдьыбат буолбуттара. Улаларэ отчуот түһэринэн мунурдаммыта. Комсомол уота-күөһэ умуллан барбыта, оннооҕор сыллаагы да мунууһагыгар кэлбэтэрэ. Мин бири да отчуот түһэрбөккэ сэмэлэнэрим. Ула отчуота да суох кэлэтэ бэйэтин көрдөрөр ээ. Ити көлүөнэ табаарыстарым билигин кырдыас дьон түмсүүлэригэр: «Биһиги лидербит Дьараһын этэ», — диэтэхтэринэ үөрэ истэбин уонна син дьон кэксэтинэн көбүлээн сылдьыбыт эбиһин дьин үлэлээннэ-эхтэрбэр махтанабын. Кинилэр дии оччолорго олох инники күөнүгэр сылдьыбыт дьон.

Колхозпар секретардаабыт кэмдэр эрэ ычат олоһун кылгастык суруйдум. Оворлорбут сорохторо биһиги кэксэбитигэр суохтар, арыаан иһэбит. Бааллара миэхэ олус күндүлэр. Кинилэри Саха сириг комсомолун 80 сылынан эвэрдэлиһин! Дьолу-соргуну, ыраас санааны, чиргэл эти-сини баҕарыһыт! Сизинэргит этэнгэ буоллуннар, кинилэр эһиэхэ тапталларынан кынаттаныһыт!

Дьараһын МААРКАП, уруксу К. Маркс аатынан колхоз комсомолун секретара, үлэ, тыһы ветерана

МЭЛДЫ ОЛОХ ИННИКИ КҮӨНҮГЭР

Комсомол 80 сыла

университетке үөрөх туттара барыарыттан үтүү астааччынан уонна Красноярскайтан ынах буоларга аҕалылыбыт (самолетунан) 12 ныйрэйи көрөөччүгүн үлэлээбитим. Опыт быһытынан икитэ ыһынна кирибитит, барыстааһын быһаарбыһыт. Үүһүт сыта атын фермалартан үрдүк (4 ырыһынан ордук) этэ. Элбэх ычач сүөһү үлэтигэр тахсыбыта. Игнатьев Иван Дмитриевич пенсия сааһа ааһыар дьирэ үксүн ыанньыксыттарыта. 1958 сыллаахха алмаастаах Мирнэй куораты тууга ыһыгыр тахсыбытыгар икки кыайыгас-хотугас комсомолларбытын Слепцов Иннокентий Иннокентьевичи уонна Игнатьев Роман Романовичи ыһыппыт.

Уус-уран самодеятельноска, күрөскэ (спортка) кыттыгы, көбүлэһин комсомолтык эбэһинэ этэ. Кыайар буол, кыайбат буол, сатыыр буол, сатаабат буол барытыгар холоһун, кыттыһаһын, көүлүтүгүн. Дэлэҕэ Чурапчыга Арсен Петров уонна Анисимов бокса инструктордарын үөрэтэр, Дьокуускайга Арташес Карапаян общественник-тренердэри көңүл тустууга үөрэтэр түмсүүлэригэр (сбордарыгар) сылдьыам дуо...

Биһиги колхоз ырыатын уонна үгүкүүтүн ансамбльн оччотоогу ситиһилэрин аҕа көлүөнэ бэркэ билэр. Самодеятельноска көрүүлэри, фестиваллары ааҕа барбакка, ордук биллэр-көстөр оворлору этиим: Анна Дорофеева — республикага ычач фестивалларын 4 төгүллээх лауреата, Анастасия Иванова, Татьяна Горохова, Дмитрий Носков — араас көрүүлэр дипломаннара уонна Мария Макарова, Ирина Гаврилова, Григорий Кривошапкин, Данил Иванов, Николай Софронов, Илья Винокуров, Николай Данилов, Дмитрий Евсеев, Иван Решетников, Василий Дьяконов, Петр Фомин уо. д. а. этилэр. Колхозпут ырыатын уонна үгүкүүтүн ансамблы оройуонун иһигэр уонна ыаллы Уус-Алдан нэһиликтэригэр концертаан, элбэх үбү киллэрэн, самодеятельность уонна спорт сайдытыгар туһанан турабыт. Колхозпут комсомоллара, ычачтара оройуонмутугар уонна республикага даһаны күрөс (спорт) сайдарыгар балайда хамсааһыны киллэрэн тураллар. Ол иһин бу туһунан арыыда ситиһили суруйуум.

1954 сыллаахха Дьокуускайтан юрист идэлээх, сэрри бөһөҕө сылдьыбыт бэйэбит бири дуйдулаахпыт Кайгородов Василий Петрович баҕа өттүнэн колхозпут председателинэн кэлбитэ. Сэттэ сыл таһаарылаахтык үлэлээбитэ. Ычачтар баҕаларын өйөөн, ыраагы анааран, физкультура уонна спорт (чэбдигирдии уонна күрөс) сайдытыгар улахан өйөбүлү оворлорбута. Колхоз анал үбү көрбүгэ. Василий Петрович саахыматка үлүһүйөн ооннуура. Чэбдигирдибит уонна күрөспит салайааччытынан эмиз бэйэтин курдук дуобат, саахымат дьин баран, мунука ытаабыт, колхоз бири салайар үлэһитин Эверстов Егор Афанасьевичи аһабыта. Сороһор түүнү быһа, сарсыадаанга дьирэ саахыматтаан, үргүлдүү үлэһитлэрэ. Егор Эверстов дуобат, саахымат секциятын бэрт дыһыардаахтык үлэлэһитэ. Ол түмүгэр 1955 сыллаахха Протопопова Мария Иннокентьевна Россияга «Колхозник» обществога чемпионнаан турар. Саахыматка, дуобатка оройуоннарыгар куруук миэстэлэһэр Елизавета Романова, Христина Кривошапкина, Ефим Васильев, Василий Кайгородов, Егор Эверстов, Афанасий Игнатьев, Иван Эверстов, Кирсан Игнатьев уо. д. а. бааллара.

Чугастаагы колхозтарга концертаах, саахыматтаах, дуобаттаах, тустуулаах табаарыстыгы көрсүһүүлэри ыһтан, кыайталыыр этибит. Уаастактарбытыгар: Искра, Бөтүгнэ уонна Граф Бизэ-

ройуонна бастакылар истэригэр) күрөс араас тэрилэ баара. Ол курдук: саахымат, дуобат элбэҕэ, боксалаһар тэриллэр (бэрчээккэлэр, лаапа, груша), гирьялар, штанга, остуол тенниһэ, бильярд, гимнастика ата, оннооҕор фехтование рапиралара, кэлим тустар маат бааллара. Барыта председателбит Кайгородов В. П. өгөтө этэ. Көрсүһүүлэргэ, концерт көрдөрүүтүгэр элбэх аты көлүөнэ сылдьарбыт, Искра, 2 Хомуस्ताах курдук сирдэртэн түүннэри төннөн кэлэн, үргүлдүү үлэтигэр барарбыт. Үлэһит илии тиийбэт, солбук суох. Чэбдигирдиигэ уонна күрөскэ дьарыктанар саалыт суоҕа, 1955 сыллаахха 3 өрөбүллээх Маай бырааһынньыгын туһунан, 2 маастар уол-кыыс Искрага тахсаммыт илиинэн бизс сүүсчэки бэрэбинэни бэлэмнэбиппит, саалга анаан. Онтубабыт техника кырыымчыгар түбэһэн, сороһо эрэ кириэн (сороһо атына туттубуту) эрбэнэн, хайытыллан толору тэбериинээх стадион курдук балайда киэн сириттакетнигиһан күрүөлээн, спортплощадка оворлорбутун. Республикага дуу, Союзка дуу (умнан кэбиспики) чэбдигирдии уонна күрөс (физкультура уонна спорт) үлэтин киэнник тэрийиһигэ ыһыгыры таһаарыппыт. Ол түмүгүнэн 1956 сыла Москвадан А. Кукушкин илии баттааһынаах 001-56 №-дээх Союз Киин Сэбиэтин, «Колхозник» обществотын Бочуотунай грамотатын ылбыппыт. Саахыматы, дуобаты сэргэ көңүл тустуу тэтимнээхтик сайдыбыта.

Көңүл тустууга аан маннай Ким Марков өрүс училищетыгар үөрөнө сылдьан тахсан билиһинэрбитэ. Куораттан тахсан уолаттары эрчибитэ, уһуйбута. Аппааны уолаттара бары тустууга холоһон көрбүттэрэ. Ол иһин Карл Маркс аатынан колхозка көңүл тустуу күрөскэ сайда сылдьыбыта. Республикага ангардасты айбардыыр «Динамо» общество командатын бэйэбитигэр ыһыран, тустан тэнгэһэн турабыт. Икки команданы туруорбуппун. Ити обществога кэлин республика таһыгар тийэ биллибит тустууктар Петр Алексеев, Владимир Данилов, Эдуард Гегеев, Григорий Семенович, Александр Коган курдук сүдү бөһөстөр бааллара. Орджоникидзе оройуонун сүүмэрдэммит командатын бэйэбитигэр ыһыран уонна кинилэргэ Покровскайга баран биһиги уолаттарбыт эмиз ситиһилээхтик тустубуттара. Кинилэргэ республика чизин көмүскээбит Геннадий Гребнев, Зосим Иванов, Илья Кондратьев курдук тустууктар бааллара. Арааһа тустуу историятыгар сэдэх буолуо, 1959 сыллаахха республика команданан күрэхтэниитигэр оройуонмут сүүмэрдэммит командатыгар үчүгэй тустууктарыбын: Семен Дмитриев уонна Ким Марков биэрэн баран, бэйэбит команда туруоран, үтүү оройуоннар сүүмэрдэммит командаларын кэннибитигэр хаалларан, колхозпут командага төрдүс буолан, хайрал грамотатын ылан турар. Оччолорго республикага туһунан команда туруорар бири да колхоз суох этэ. Ити күрэхтэнигэ оройуонмут алтыс буолан турар. Биһиги тустууктарыбит республикага ханьык баҕарар таһымнаах күрэхтэниилэргэ ситиһилээхтик кыттыахтарын сөбүн көрдөрбүттэрэ.

1958 сыла — РСФСР-га «Урожай» общество күрэхтэниитэ. Саха сириттэн аан бастаан команданан кыттаннар Ким Марков, Илья Кондратьев 1, Максим Сибиряков, Николай Слепцов 2 миэстэни ыланнар республика таһыгар команданан тахсыһа суолу тэлэн тураллар. Семен Дмитриев Союз сүүмэрдэммит командалыгар сахаларан бастакынан ыһыллан турар. Кини ити сылтан Уус-Алданга тренердэбитэ. Бороһоттор көңүл тустууга ситиһи-

УЛУСЛО УҔАЛЭР КЫРҔЫНЭРЭ

(Инниг 1 стр. көр)

Үүмүт 2001 сыла улусПО иннигэр улахан соруктар тураллар. Ол курдук эргизэн уопсай былаана икки төгүл улаатта (ааспыт сыллаагы толорууттан), соҕотуопка былааннара эмиз олус улахаттар. СР Президенин, правительствотын уонна РФ потребкооперациятын киин союһун сэбиэтин ыһаахтарыгар уонна уураахтарыгар олоһун потребкооперация тэрилтэлэрэ ангардас эргизинэн, соҕотуопканан, переработканан эрэ дьарыктаныа суохтаахтар. Эргизэн оборотун үрдэттихтээхтэр, соҕотуопка объёмнара улаахтаахтар, көрүгнэрэ элбөттиллихтээхтэр, переработка араас көрүгнэрэ оҕоһуллуохтаахтар. Маны таһынан нэһиликтэргэ пайщиқтаахтарга оҕоһуллар өнөлөр бары көрүгнэринэн дьарыктаныахтаахтар, олохтоох предпринимателлэр, нэһиликтэргэ оҕорор араас табаардара, бородуукталара миэстэтигэр потребкооперация тэрилтэлэринэн тутуллан, киэнник анал маҕаһыһынарга атыһыаныахтаахтар. Нэһиликтэргэ маҕаһыһынарга нэһиликтэргэ кириэн сылаас чэй иһэн сыһыанарыгар усулуобуйалар тэриллээхтээхтэр. Балары таһынан эргизэн тэрилтэлэрэ миэстэтигэр олохтоох нэһиликтэргэ пайщиқта киллэригэ күөскэ үлэлэһиэхтээхтэр. Табаар, соҕотуопка бородууктатын туттарааччылар хайаан даһаны пайщиқтаах буолуохтаахтар. Бу ирдэбили улус олохтоох нэһиликтэргэ таба өйдөөн пайщиқта кириэрэ наада. Бу ирдэбиллэри толорууга улусПО сэбиэте, бырабылланнаа куустээх тэрээһиннээх, киэн ис хоһоонноох үлэни ыһтарга наада. Улахан соруктары толорууга улусПО сэбиэтинэн уонна бырабылланнааһынан бастакы хардыһылар оҕоһуллан эрэллэр дьин этиэххэ наада. Ол курдук улус бары нэһиликтэрин олохтоохторун кытары көрсүһүүлэр, мунууахтар «Холбос» салалтатын кытары холбоһуктаахтык бардылар.

Үөнэ ыйыллыбыт уураахтар сүннүүһүнэн улус олохтоохторо мунууахтар боппууостарыгар сөптөөх толору эпипиэтэри ыллылар. УлусПО үлэтигэр бэйэлэрин этилэрин, санааларын биллэрдилэр уонна потребкооперация үлэтэ салгыы тупсарыгар баҕа санааларын этилэр. Иккиһинэн, урут биллэриллибитин курдук улус дьаһалтатын улусПО уонна «Холбос» респотребсоюз сэбиэтэрин холбоһуктаах киэн ис хоһоонноох сөбүлэһиһигэ илии баттанна.

Нэһиликтэнтэн кирибит этилэри учуоттаан уонна үөнэ этилибит уураахтарга олоһун арыаах маҕаһыһынарга клиентэри чэй иһэн сыһынар усулуобуйалара тэриллиһэ. Сепараторнай пууннары үлэри бэлэмниир үлэлэр саҕаланналар. I Хомуस्ताахха маҕаһын дьэтин ангарыгар бэкээринэни аһы үлэлэрэ ыһыллан бүтүлэр. Бөтүг нэһилигэр сепараторнай пуун уонна мини-бэкээринэни үлэлэти боппууостара быһаарылла сылдьаллар. Кебөкөн бөһүөлэтин маҕаһына водун дьэтин өрөмүгүн ситэри үлэлэрэ ыһыллар. Тьа нэһиликтэригэр баар хлебобэкээринэлэргэ оттук маһы соҕотуопкалары, тийэни үлэлэрэ тэриллиһилэр. Ол курдук Хатырык, II Хомуस्ताах бэкээринэлэригэр быһылы дьылга оттуохтаах маастара толору миэстэлэригэр тиэрдилинэ. Бу күнүгэ Партизан, Салбаан бэкээринэлэригэр мас тиэрдилиэ. Түбэ, Кебөкөн, Арбын бэкээринэлэригэр маһы соҕотуопкаларыга көпсэтиги бара сылдьар миэстэтигэр. Соҕотуопка бөһөмө улааппытынан икки үлэһит эбии ыһыллына. Саҕа үлэ миэстэлэрин таһаарыһа, булууга уонна пайщиқтаахтары кытары үлэри холбоон эбии штат көрүлэн үлэһитэ буолулан үлэтин саҕалаата. Түмүктэнэн эттэххэ улусПО бырабылланнаһынан саҕа састааба, сэбиэтэ туруоруллубут соруктары толорууга бары сатабылын ууран үлэни ыһтыга дьин эрэлбин биллэрбим.

Ааспыт 2000 сыла таһылыбыт этиэстэри хатылаабат туһугар бириэмэтигэр сөптөөх быһаарыһылары ыһыһахтарга дьин бөһө санаанан ыста тийэһин түмүктүүбүн уонна саҕа үйэ бастакы сыһыгар ыһыһылыбыт соруктар барыларга этэнгэ туоллуннар дьин алгыс тыһын этэбин.

Ф. ПРОТОПОВ, эргизэн ветерана, улусПО сэбиэтин чилиэнэ

Норуот ырыаһыта Бэдьээлэ 1901 сыллаахха кулун тутар 28 күнүгэр Нам улуунугар Көбөкөн нэһилиэгэр төрөөбүтэ. Ийэтэ, аҕата биир ыал хамначыттарынан үйэлээх саастарын монообуттара.

Прокопий 1929 сылга сир түңэтигэ буолуор дылы аймактарыгар Ядрихинскайдарга хамначыттаабыта. Сир түңэтигэ Прокопийга үрүн хараһын өрө көрдөрбүтэ. Ол кини сир түңэтигин ытыгыга бэйэтэ актыбынайдык кыттыбыта. Онтон 1931 сыллаахха нэһилиэгэр «Уөс» дьин табаарыстыба тэриллэбитигэр биригэдьириинэн, кыладыапсыгынан үлэлээн барбыта. Нэһилиэккэ колхозтар улаатан, бөөргөөн «Өлөксөй үһэ» дьин артыалга ырабылыаннаа председателэ эмиз да буолбуттааҕа.

Кини эдэр эрдэтинэ хотуурдаах хоннохтооҕо, туттуулаах ырааһа, сүгэлээх сүүнэтэ эбитэ үһү. Ол иһин ол сағана ударник аатын ылбыттаах. Аны Көбөкөн нэһилиэгин хайа охсубут ағара Фрунзе аатынан тьа хаһайыстыбаннай артыал буолан үүнэн-сайдан барбыта. Онон Прокопий кыайылыах-хотуулаах колхозтаахтардан биридэстэрэ буолбута. Кини эмиз кыладыапсыктыыр, эмиз да хонуу биригэдьириин. Хас эмэ сылы быһа Нам Кылагырыгар дьэри (Алдан төрдө) почта дьаамын сүүрдээчи буолар. Ити кэлэ-бара 13 көһү кыһыннары, сайыннары сиринэн-уунан айаннаан сылдыбыта.

Прокопий Прокопьевич колхозтар тутуу үлэтин биир кэмнэ бэйэтэ салайбыта. Ол сағана хонноҕо аһылыбыт булутунньугунан ааттыллар. Кини хас эмэ сыл устата аатырбыт Тарағана сайылыкка Үгэчи, Аранас, Бөрөлөөх фермаларыгар ынаар ынах бостуугунан үлэлээбитэ. Ынахтарын хомуя, үүрэ сылдьан наар ылыы сылдыарын исталлар. Ол түмүгэр «Тарағана бостуугун ырыата», «Бөрөлөөх арыы күһүнүтэ», «Артыал садыаҕайа», «Колхозтаах Дуомуна» уода ырыалары айан бэчээттэпитэ. Социалистическай үлэ геройа Надежда Зағлада дьин Украинаҕа аатырбыт дьахтар Советскай Союз бары үлэһиттеригэр ыңгырыгы таһарбыта. Онуоха биһиги киһибит Прокопий маньык ырыа айбыта:

**Соғуруу дойдуттан,
Уйгулаах Украинаттан,
Дойдум Дьордойуттан,
Надежда Зағладаттан,
Сонуннаах аҕан сурук
Суһуғуруу ойон калла.**

Прокопий ити сағана «Коммунизм» колхозка чилиэн этэ. Киниэхэ үлэ-хамнас ортотугар айыгалаабыт ырыалара: «Кыыс Тыгына туһунан ырыа», «Ходуһа уһуктууга», «Ньургун трактор», «Бостуук ырыата» уонна да атын айымньыта түмүллэн 1964 сыллаахха «Ходуһа уһуктууга» дьин хомуурунньук тахсыбыта.

Прокопий Ядрихинскай илиинэн уһулучу кыайылыах-хотуулаах үлэһитин үлээннээхтэрэ сөҕөн, махтанан кэспиллэрэ. Онтон биир холобуру аһыннахха, «Коммунизм» колхоз эрдэхтэринэ кини түөрт кыһыны быһа бизэ көлөнөн бизэ көстөөх сиртэн тон маһы кэрдэн, тизээн колхоз киин бөһүөлөгэр аҕалар эбит. Ол мас бүтүн бөһүөлэк тэрилтэлэрэ оттолорун хаачыйара.

Норуот ырыаһыта П.Ядрихинскай-Бэдьээлэ 1938 сыллаахха фольклорист П.Н. Попов кини тылыттан аанманнай «Тарағана сайылык» дьин хрестоматийнай ырыатын сурукка киллэртэриттэн ыла бэчээтэнэн барбыта. Сэри сылларыгар тыыл дьиннээх байыаһа аатыран партияҕа киирбитэ. Аҕа дойдуну көмүскүүр сэриини уонна сэрим бара турдагына «Советскай оборона» (1940 с.) «Ленин кэскилэ» (1941 с.), «Тоғус уоннаах удаарыннык эмээхсин» (1941), «Өстөөх өлөр мөхсүүтэ» (1943 с.), «Өрөгөйбүт үрдээтэ» (1945 с.) курдук үрдүк патриотическай өйгө-саһааҕа иитэр күүрээниэх айымньылары биэртэлээбитэ.

1948 сыллаахха ахсынны 5 күнүгэр республикатаағы норуот айымньытын дьини тэрийитинэн норуот ырыаһыттарын түмсүүлэрэ буолбута. Манна тоғус олонхоһут араас оройуоннартан мустаннар, Таатта олонхоһута И. Обочуяров «Уһун курбуу бухатыыр» дьин олонхоһун биригэ толорбут түбэлтэлэрэ баар. Онон Бэдьээлэ абааһы бухатыыра Тимир Ингэчэ ырыатын толорон аатырбыта.

Кини 1965 сыллаахха Крымга, Ялтаҕа баран сынныана сылдыбыта. Кэлэригэр Украинанан эргийбитэ. Онон Полтава куоракка тийээн Украина биир биллиилээх поэта Александра Юренкоҕа сылдьан сирэй-харах көрсүбүттэрэ, истинник доғордоспуттара (кинилэр ити иннинэ сурутуанн сибээстээлэрэ). Александр Юренко биһиги ырыаһыптыын Украина суруйааччыларын соһуугар уонна хаһыаттар редакцияларыгар сырытыһынан көрсүһүннэритэ. Прокопий оғоньор бэйэтин тыһынан ырыаларын, хоһооннорун истибиттэрэ. «Хаарыаннаах талаан сылдыр» - дьибиттэрэ. Оттон Полтаваҕа сынныана сылдьан икки төгүл концерт көрдөрбүт. Саға ырыалары айбыт. Ол курдук «Хара муора», «Полтаватаағы көрсүһүү туһунан тойук» дьин улахан айымньылаах кэлбитэ. Кини В.И. Ленин төрөөбүтэ 100 сылын туолуутунан сибээстээх «Ильич уота күлбүрүү туғар күөх төлөн» дьин ырыаны айбыта.

Прокопий Ядрихинскайга 1971 сыллаахха 70 саһа туолуутунан сибээстээн Саха АССР культуура тын үтүөлээх үлэһитэ, онтон 75 саһаҕар Нам оройуонун бочуоттаах гражданина ааттар ингериллибиттэрэ.

Прокопий оғоньор тоғо Бэдьээлэ дьин хос ааттамытыгар тохтоон аастахха, кини кыра эрдэҕинэ

Норуот ырыаһыта П.П. Ядрихинскай—Бэдьээлэ 100 саһын туолуутугар

УРАМЫ
УС МЫЛААХ
УМЧӨМЭ ЭМЭ

Кэбээйи Сииттэтиттэн Көбөкөнгө Сииттэ дьин ыаллары кэрийэ сылдьан тирии имитэн айаһын ииттинэр оғоньор кэлэн олоро сылдыбыт. Ол оғоньор хараҕа суох эбит. Киниэхэ сирдьитинэн Прокопий уол буолбут. Прокопий аҕабыкка сүрэхтэнэригэр, ол Бэдьээлэ оғоньор уолга сүрэхтээбит аҕатынан аатырбыт. Уол улаатыр дьэри Прокопий дьин ааты аат оностубат эбит. Уол улаатан олонхоһут буолбутун кэннэ кинини «Олонхоһут Бэдьээлэ» дьин ааттаан барыттар.

Ырыа-тойук ыһахтаах Бүөтүр Батаакап дьин киһиэхэ итиллэн сылдыбыт. Ол иипит аҕата онтон мантан кэлэр-барар ырыаһыттары, олонхоһуттары муньар, хоннорор үгэстэхэ эбит. Сут-кураан сылларга, өрүс энэрдээх өг олохтоох Нам Көбөкөнүгэр сир-уот булан дьоннорутар, аймактарыгар тиксигиннэрэри биридэ дуу, иккитэ дуу А.Е. Кулаковскай-Өксөкүлээх Өлөксөй Көбөкөнгө кэлэн, Бүөтүр Батаакапка түһэн хоно сылдыбыт. Батаакап уонна Кулаковскай Көбөкөнгө олонхоһуттары муньан ыллалалара, туйтаралара үһү. Оччотооҕута кыра уол Бэдьээлэ олоро биридэ да сыыска-буорга түһэрбэккэ иһиллэн сылдьан, киһилэр илбистээх тойуктары эгизрэханьыгар ингериммит. Бүөтүр Батаакап «Дьөгөһөй айыы» ырыатын олус кэрэтик ыллаан дьирэртэрин ис-һинтэн имэтирэн истэрэ, бэйэтэ ыллаан-туойан барыан бағара.

Онтон Бэдьээлэ Борогон Лөгөйүн киһитэ Дьөгүүр Дьөгүүлдүт дьин ырыаһыттан олонхоһо, ыллыырга-туйарга үөрэммит. Кини ырыатын истибит уонна олонхоһун бири да ордобокко сүһэн ылбыт. Бэдьээлэ 16 саһастааҕар толорбут олонхоһунан «Күнүктээх сири көтө мөҕөн айан-

ныыр көбөччөр элэмэс аттаах К у н Дьөгүүлдүт бухатыыр дьин олонхоһоттон сағалаабыт. Онтон ыла талаана арыллан барбыт. Онтон Таатта улуунун аатырбыт олонхоһуттан Ньюкулай Маалытан (ол киһи сүөһү итэ Көбөкөнгө киирбит) «Дьырыбына Дьырылыатта кыыс бухатыыра» дьин олонхоһун истэн өлүгөр дьэри олонхоһоносту-бута.

Бэдьээлэ ылдыыр ырыатын, туйар тойугун хамнанан-имнэнэн толоруу маастара. Оғоньор биригэ сылдыарга сэргэх, сэбэр, үрдүк культуура-лаах киһи этэ. Мин кинилиин сааһырбытын кэннэ концерттарга, фестивалларга хаста да биригэ сылдыбытты. Оғоньор сцената киириэн иннинэ өрүтэ мөҕөн эрчиллэн ыла-ра. Кини толоруутун көрбүт эрэ киһи барыта сөҕөр. Сааланы сэр-гэхсити дьиннээх артыыһа, толо-рооччута этэ. Саалаҕа киирдэҕинэ көрөөччүлөр чуумпура түһэллэрэ. Онооғор оғолор соһуйа иһилли, харахтары мунган керөн олорор буолалара. Оғоньор абааһы уолун, ардыгар абааһы кыһын ырыаларын толорон тағыстағына саала иһэ биридэ ытыс тыаһынан хабылла түһэрэ. Хаһы-ыһыһы биир кэм ыһыргыһан олорор буолара.

Бэдьээлэ норуотугар өссө үгүс айымньыны хаалларыхтаағын үөрөҕү суоҕа мөһөйдээбитэ. Кини курдук тыл баайдаах олонхоһут, ырыаһыт-тойуксут XX-с үйэҕэ Намга тэннээҕү суох буолуо дии саныыбын. Сунтаардар бэйэлэрин сүдү убайдар Сергей Афанасьевич Зверев-Кыыл Уола 100 саһын туолуутугар барыта түөрт ураһа типитээх олус сонун, сүүнэ улахан, кэрэ көстүүлээх музейы сылы кыайат биригэмэ иһигэр тутан кэбистилэр. Онтон биһиги намнар ураты уус тыл маастарыгар, үүнэр көлүнэтигэр ырыатын-тойугун, олонхоһун хаалларбыт үгүс аатыгар музей оғонор үлэтин үйэтитиэх баар этэ. Төрөөбүт-үөскэбит Көбөкөнүн нэһилиэгин дьонно-сэргэтэ кизн туттар киһитиг аатын үйэтитэр туһугар кыһалларгыт наада. Көбөкөн, Фрунзе нэһиликтэрин дьаһалталара кыттыһан нэһилиэк олохтоохторун түмэн бу үтүө дьыаланы сүрүннүүргүт аныгы олох ирдэбил.

Прокопий Прокопьевич кэргэнэ Барамыгина Февронья Ивановна-ны икки оғоломмуттара, 7 сиэн-нэммиттэрэ, 20 хос сиэннэммиттэрэ. Онон ытыктыыр дьоммут оғолоро, сиэннэрэ тэнийэн үйэттэн-үйэҕэ са-

лғанан бара турар кэскиллээхтэр. **Уус тылаах уратыта** **Ырыаһыт ылбарыа** **Хоһоонноох тоһууна** **Олонхоһут удьуордааҕа** **Кэспэниэх кэрэһитэ** **Майылаах мааныта** **Туйар тылаах туйгуна** **Үйэттэн-үйэҕэ** **Үөрэтимиз туйуу** **Туйубут тойугун** **Туссаран туйууоттара** **Ыллаабыт ырыатын** **Ыллыы сылдыараттара** **Кэспэбит кэспэни** **Кэспэти туруоттара.**

К. ТИХОНОВ,
Саға Республикатын норуотун хаһайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ, Нам улуунун Ытык киһитэ, Нам улуунун ырыаһыта

П.П. Ядрихинскай-Бэдьээлэ сурукка-бичиккэ киирбит айымньылары

«Дьырыбына-Дьырылыатта Кыыс бухатыыр» Олонхо (Дьырыбына-Дьырылыатта Кыыс Боғатырка Олонхо) - Якутскай кинигэ изд-та 1981 с. - (200 с.)

«Олоххо айхал» («Слава жизни») - Якутскай кинигэ изд-та 1971 с. - (48 с.)

«Ходуһа уһуктууга» («Пробуждение полей») - Якутскай кинигэ изд-та 1964 с. - (43 с.)

«Ильич уота» («Лампа Ильича»), «Күлбүрүү умайар күөх төлөн» («Полыхающее синее пламя») - «Хотугу сулус» (1969 с. № 6-с 50-51 с. «Полтаваҕа көрсүһүү» («Встреча на Полтаве») - «Хотугу сулус» 1969 с. № 6-с 50-51 с.

Дмитриев П. - «Олонхоһут П.П. Ядрихинскай-Бэдьээлэ туһунан» - «Ленин суола» - 1984 с. - Сэтиннь 24 к.

Иванов П. «Норуот ырыаһытын айар отчута». «Ленин суола» 1975 с. - Кулун тутар 7 к. Егоров А. Протодьяконов В. Павлова В. «Писатели Якутии». Библиографическай справочник. - Якутск. 1981-с 245 - Библиогр. С (246 (7 назв.) Илларионов В.В. «П.П. Ядрихинскай уонна кини олонхоһо» («Хотугу сулус» 1983 № 5 - с. 103-107).

Никитина Р. - «Норуот талааннаах ырыаһыта» («Ленин суола» - 1981 - Кулун тутар 28 күнэ.

Петров П. «Новые песни рождает душа». К 70-летию со дня рождения олонхоһута П. Ядрихинскаго («Молодежь Якутии» - 1971 г. - 30 марта. Сидорова А. «Дойдутун дьонно умнубат» («Ленин суола» - 1981 с. - Муус устар 18 к.

С. Тумат «Ырыа баар - улахан дьол» («Хотугу сулус» 1980 с. № 3-с 101-104

Эргис Г.У. «Очерки по якутскому фольклору». Якутск. Кн. Изд-во - с 376-377.

Шерхунаев Р. «Народный певец Якутии» («Сибирские огни» - 1975 г. - № 11 - с 149-151.

Никитина Р.Н. «Талааннаах ырыаһыт Бэдьээлэ» (Төрөөбүт 90 сылын туолуутугар). «Чолбон» сурунаал № 3 1991 с.

Ырааһырдыны икки ыйа

КҮН-ДЬЫЛ КҮҮШЭТ

тарга анаан эмиз туспа территория бөлэмнэммит. Манна сүрдээх элбэх ноһуом тизиллибит. Көбөкөттөр үлэлэрин ылсыһан сағалаабыттар. Сыбаалкаларын куруөтүн сангардан тутар былааннаахтар. Ырааһырды штаба тэриллэн, муньахтаан, былаан ыһынан үлэли сылдылар.

Хатырыктар (баһ. Собакан Е.Н.) былырын 2000 сылга ыһырыгы таһааран сааскы ырааһырды ыйдарын ыһыптытара. Быйыл дағаны штаб тэринэн, былаан оғостон үлэлэрин салгыы сылдылар.

Үөдэй (баһ. Соловьев М.Д.), Түбэ (баһ. Лукина Р.Е.) нэһиликтэригэр дьаһал таһааран үлэлэрин сағалаабыттар.

Бу этиллибит нэһиликтэргэ эргэ ырааһырдыты тутуулар үгүстэр. Киһилэр суох оғоруу элбэх үлэни эрийэр. Нэһиликтэр ырааһырдыны былааннарыгар киллэрэн үлэни мытарды оғостолор.

Оттон бөйдиэ сылдыр ыгы утары үлэ сылын аайы кыайтарбат. Ыкка ытыттары ахсаана сылын аайы эбиллэ турар. 1999 сыллаахха 97 эбит буоллағына, 2000 сылга — 117.

Онтон ыгы өлөрүү ахсаана сылын аайы көбүрүүр, ол курдук 2000 с. - 266. Ордук Арбын, II Хомустаах, Искра, Хатырык, Фрунзе нэһиликтэригэр ыгы утары үлэ быстар мөлтөх. Сыл устата Арбынна биир да ыт өлөрүллүбэтэ, II Хомустаахха, Искраҕа, Фрунзеҕа 2-лии ыт, Хатырыкка баара-суоҕа 4 эрэ ыт өлөрүллүбүт.

Онон быйылгы сылга ылсыһан үлэлиир уодласта. Хоту улуустарга сыл аайы биридэ дьилээн ыт ийримтигэр ырыгыта бөлиэтэнэр. Бу сүрдээх кутталлаах. Ыты, куосканы иитэр хаһайтын кыһыл итиллэр быраабылаларын, бэрээдэктэрин тутуһара, бириэмэтигэр прививка оноттороро ирдэнилли.

Онтон Нам с. ыллаахха, манна 132 уопсай дьиз, ол иһигэр элбэх 2 этэстээх, 2-4 этэстээх дьизлэр ЖКХ көрүүтүгэр-истиитигэр киирэллэр. Итиннэ 29 гуалет (214 очколаах) эмиз киирэр. Быйыл тимир лиис суобуттан баара-суоҕа 60 дьааһык туруоруллубута. Маны барытын сыл устата 8 үлэһит көрөр-истэр. Кулун тутар 15 күнүнэҕи туругунан Нам с. 32 брикет тизиллбэккэ турар. Гуалеттар ситэри

ыраастанылла иликтэр. Манна 5 киһи дуоғабарынан үлэли сылдыр. Сыбаалка суола аньыһылан, плошадкалар бөлэм тураллар. Күн аайы бөү-сыһы ыраастаһынна 1 самосвал, 1 ДТ, 1 «Беларусь» трактордар сүүрэллэр. Бүгүгүн күнэ помуйаны тизийи бириэмэтигэр баран иһэр. Манна тоһоғолоон этиэҕи бағарыллар уопсай дьизлэр олохтоохторутар, бөү-сыһы, помуйаны баар бөх кутар дьааһыктарга тириэрдэн кутун. Эһиги оғорор дьизит таһа ырааһа бөйөдигиттэн тутулуктаах. Бөү, помуйаны таһааран кыладыапкалар ааннарыгар (Октябрьскай 26), туалеттар тастарыгар, түмүгэр кирилизтэн туран эрэ тоғор түбэлтэлэр бааллар. Бу ыаллар кимнээхтэрэ быһаарыллан административнай миэрэҕэ тардылыахтара. Онтон уопсай дьизлэр коменданара, хас биридии ыалы кытта үлэлэһэн, ыраастык оғорорго кыһаллыах тустаахтыг.

Чааһынай ыаллары көрүү түмүгэр, биридилээн ыаллар бөхтөрүн уулуссаҕа тохтуттара бөлиэтэннэ. Бу ыалларга боротокуол толорулуна.

Улуус убаастабыллаах олохтоохторо! Сылын аайы ыгытыгар санитарнай ырааһырды икки ыйыгар кыһын муспут бөххүтүн, помуйаҕытын бөйдиэ ыспакка сыбаалкаҕа тизээн, чэбдик, ыраас олоххо тардыһан үлэлэһиэххэтиг.

С. СЫРОМЯТНИКОВА,
КСЭН сан. өрөһ.

В ПОМОЩЬ НАЛОГОПЛАТЕЛЬЩИКУ

Порядок заполнения декларации физическим лицам о доходах в 2000 году. При заполнении и представлении декларации необходимо помнить следующее:

-заполняется она шариковой или перьевой ручкой черного либо синего цвета, но возможна также распечатка на принтере;

-налогоплательщики вправе самостоятельно снять копию с представляемой декларации и заверить ее подписью работника инспекции МНС по Намскому улусу РС(Я) с указанием даты сдачи декларации;

-налоговым органам запрещается требовать при принятии декларации от налогоплательщика указания в ней дополнительной информации, не предусмотренной действующим законодательством;

-Налогоплательщик заполняет и включает в свою декларацию только те листы, в которые вносятся необходимые для него данные. При этом первые два листа не нумеруются, а листы приложений нумеруются последовательно (03, 04, и т.д.). Если второй лист декларации не заполняется (например, предпринимателями, получающими доход только от занятия деятельностью по упрощенной системе налогообложения), то прилагаемые листы нумеруются начиная с номера 02;

-на каждом листе проставляется идентификационный номер налогоплательщика (ИНН), если он ему присвоен инспекцией МНС РФ, а также указывается фамилия и инициалы, причем только на первом листе декларации имя и отчество должны быть указаны полностью;

-поля кодов, помеченные звездочкой (*) заполняются значениями, выбранными из соответствующих справочников, приведенных в приложении №9 к Инструкции ГНС России от 29 июня 1995 г. №35 «По применению Закона Российской Федерации «О подоходном налоге с физических лиц» или на обороте соответствующего листа декларации;

-поля, разделенные на клетки, заполняются строго внутри каждой клетки, соответствующей одной печатной букве, цифре или другому знаку, так, как это указано в образце, приведенном в конце первого листа декларации;

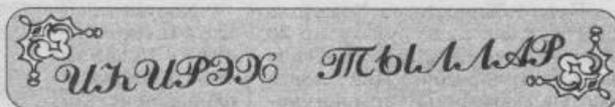
-если какое-либо поле не заполняется, оно остается пустым;

-каждый лист подписывается декларантом в поле, отведенном для подписи.

Форма декларации включает в себе два листа и приложение с «А» по «К», при этом на обороте каждого листа приведены краткие сведения по его заполнению. На первом листе отражаются персональные данные получателя дохода (налогоплательщика). Значение поля «Код документа» выбирается из таблицы «Коды и виды документов, удостоверяющие личность налогоплательщика», которая помещена на обратной стороне листа. В полях «Серия», «Номер» документа указываются его реквизиты. В поле «Адрес постоянного места жительства в Российской Федерации» указывается полный адрес постоянного места жительства на основании документа, удостоверяющего личность, либо иного документа, подтверждающего адрес постоянного места жительства физического лица с указанием почтового индекса.

Значение поля «Код региона» выбирается из таблицы «Коды регионов», приведенной на обороте листа. На втором листе производится итоговый расчет сумм доходов и налога, заполняют этот лист все налогоплательщики, которым вменяется в обязанность подать декларацию о доходах, за исключением индивидуальных предпринимателей, выкупивших патент и применяющих упрощенную систему налогообложения, учета и отчетности в соответствии с Федеральным законом №222-ФЗ и не имеющие других доходов. Предприниматели, работающие по патенту, в обязательном порядке заполняют только первый лист декларации и приложение 3. Указанный лист заполняется и рассчитывается налогоплательщиком на основании итоговых данных соответствующих приложений к декларации, данных справок о доходах и личных учетных данных. Здесь же производится расчет общей суммы налога, подлежащей уплате в бюджет, а также суммы налога, подлежащие возврату или доплате в бюджет. Предприниматели и иностранные физические лица указывают в этом листе сумму предполагаемого облагаемого дохода, размер которого не должен быть ниже налогооблагаемого дохода, полученного в отчетном году, и сумму авансовых платежей подоходного налога. Если возникнут какие-либо вопросы, жители Намского улуса могут обратиться в Инспекцию МНС РФ по Намскому улусу в кабинет налогообложения физических лиц. Телефон 21-3-86. Здесь же Вы можете получить консультацию от специалистов инспекции по вопросам заполнения и представления декларации о доходах в 2000 году.

Ефремов Е.Н.

Убаастыыр, ытыктыыр киһибитин, Нам орто политехническэй оскуола директорын АЙТАЛИНА ПРОКОПЬЕВНА ПОПОВАНЫ 50 сааскын туолар үөрүүлээх күнүнүн истинник эбэрдалибит!

Оскуола өбөлоро үөрэхтээх, үтүө мааны майгылаах дьон буолалларын туһугар уураабат кыһамньын, үтүө сүбэн-амаһын барҕа махталбытын тиздэбит. Эийэхэ саҕа үйэ сагалыы хайысхалаах үлэтин-хамнаһын, тус бэйэҥ олоххор, дьизэ кэргэнгэр доруобуйаны, дьолу баҕарыбыт.

1995 с. 11 «а» кылаас выпускниктара, кылаастыт салайааччыта Петрова М.А.

Дорогая АЙТАЛИНА ПРОКОПЬЕВНА!

От всего сердца поздравляем Вас с прекрасным праздником 50-летием в новом веке.

Желаем Вам здоровья, успехов в трудной работе, добра, здоровья, счастья в семье.

Коллектив 11 «г» класса, родители, кл. рук. Петрова М.А.

Күндү, таптыыр кэргэммин, аҕабытын, эһэбитин үлэ ветеранын СР физическэй культурага уонна спортка үтүөлээх үлэһитин, БУТАЕВ ПЕТР СТЕПАНОВИЧЫ 60 сааскын туолар үөрүүлээх үбүлүйүгүнүн итинтик-истинник эбэрдалибит!

Спорт сайдытыгар уураабат күүскүн-күдэххин ууран туран үлэлигин биһиги сөбүбүт уонна астынабыт.

Ытыктыыр киһибитигэр чэгиэн-чэбдик доруобуйаны, өссө да өр кэмгэ иһирэх сыйһантыһан, сайаҕас санааһын биһиэхэ, өбөлгөр, сиэннэргэр тулхадыйбат тутаах, эрэллээх эркин буолан уураабат эрчимгинэн, олоххо уостубат тапталыһан, үтүө холобургунан сыдыайан, санааргыыр-санный-ар диэни билбэккэ, өрүү үөрэ-көтө, сүбэлэи-амалы сырыт дьон баҕарыт бастыһын, алгыспыт үтүөгүн аһыбыт. Эийгин кытта ийиэхсит энгэрдэстин, биһиги айылы сырдык санаабыт аргыстаһын!

Кэргэниһ, өбөлөрүг, кутуөттэриң, сиэннэриң Айза, Артем, Лика, Саша, Миша, Надя, Петья

ПРОГРАММА IV-й Спартакиады лично-командного первенства среди Отрядов противопожарных служб центральных и заречных улусов

Дата и место проведения: с 30 марта по 1 апреля 2001 г. в с. Нам, Намского улуса

Участвуют команды: Томпонского, Таттинского, Чурапчинского, Мегино-Кангаласского, Усть-Алданского, Амгинского и Намского улусов

30 марта 2001 (пятница)

12.00 ч. - Мандатная комиссия — ОГПС-18

Взвешивание участников соревнований по перетягиванию палки, хапсагаю, гиревому спорту — ДЮСШ

14.00 ч. - Начало соревнований (спортзал начальной школы): по настольному теннису; по гиревому спорту; по перетягиванию палки; теоретический конкурс водителей и пожарных;

21.00 ч. - Концерт участников соревнований, вечер Дружбы — к/т «Сардаҕа»

31 марта 2001 г. (суббота)

9.00 ч. - Торжественное открытие Спартакиады — спортзал НПУ

10.00 ч. - Соревнования по хапсагаю и шашкам — ДЮСШ

10.00 ч. - Соревнования по волейболу; закрепление спасательной веревки; одевание боевой одежды; комбинированная эстафета — Спортзал НПУ

21.00 ч. - Вечер отдыха — ЦНТ и Д им. А. Шестакова

1 апреля 2001 г. (воскресенье)

10.00 ч. - Подъем по 3-х коленной лестнице — Баня

12.00 ч. - Боевое развертывание — Ипподром

15.00 ч. - Торжественное закрытие Спартакиады — к/т «Сардаҕа»

Оргкомитет

КЭРИЭСТЭБИЛ

Лебедев Конон Николаевич элбүтэ биир сыл буолла. Таайбыт адыс кыра сааһыттан төгүрүк тулайах буолан, аймахтарынан Искра алаастарын Көрөннөөх, Титииктээх, Дьяанды ыалларынан улааппыта.

— Түүнү быһа кыһыл оҕону бүөбүйдирим, утуйдахпына мөүлүлэрим. Көрөр оҕом борбуйун көтөрөн, хаамар-сүүрэр буолан көрүүтэ аччаан, дэ холкутаан өбөлүрү кытта оонньуу сырыттаһынына нохоо, Туора алааска эдьийин өбөлүмүт, онно бараһын, — диэн үөс батааска биэрбэккэ иддэһлэрэ. Эмиэ түүнү быһа кыһыл оҕо биһиги биэргэтин диэтэрин — дии-дии күлэн кэбиһэрэ бу баарга дылы. Биир көрбүт оҕом Москвитин Уйбаан геологической наука учуонайа диэн кизн туттара.

Обургу уолу, Куһаҕан ыалга, Вандьакаайдарга, эдьийэ биһиги ийэбит оло-

дон үөрэттэрибитэ. 15 саастааҕар Нам типографиятыгар үлэли кирибитэ. Биирдии хаһыатынан, роторы сөппэрээтэр курдук эрийэн түһэрэбит — диэн кэпсирэ. 1942 с. 18 саастааҕар Кыһыл Армияҕа ынырыллан Забайкалье онтон Японияны утары сэриигэ Чакчуну, Хайлары, Мугдены ылыыга кыттыбыта. Кэлин дивизионнай хаһыат печатнигынан 4 сыл сулуспалаабыта. Старшей печатника тийээн Верховнай командующайтан грамоталаах, 1947 с. дойдутугар Намга төннүбүтэ. Печатнигынан үлэли кирибитэ. Наар бэчээт үлэтигэр үлэлээн заслуженнай полиграфист буолбута.

Сахалыы тойкутуу-тойуктуу хаһыат бэчээттиги турара бу баар курдук, туттара-хаптаһа сыдыама, илийи тыган кэбистэтин тэлээрэн тийээн орубуна формаҕа түһэрин оҕо сылдьан кумааһы тыгылаан үтүктэ сатыырбыт.

Сүрдээх эйбэс, үөрүннээн, сымнаас майгылаах буолан дьонго-сэргэҕэ убаастанара. От охсуутугар хоннохтоох охсооччу, бытан да буоллар тохтообокко хорутан охоро — биһиги баһыһан соһуллан хааларбыт. Оҕо эрдэтэн таайбытын кытта убанан улааһыт буолан, сүрдээһин убаастыырбыт. Кини сырдык өйдөбүлэ, ырас санаата биһиэхэ үйэ-саас тухары күүс-көмө буолдо.

Бырааттара, балта Софроновтар

Плата за график за каждый час свыше лимитируемого времени по коммутируемой линии - 25 руб. По остальным видам услуги сети передачи данных и доступа в Интернет остались без изменения.

По вопросам на услуги сети передачи данных и доступа в Интернет обращаться в Намский ЛТЦ ГП «Сахателеком» по адресу: с. Нам ул. Ленина, 4.

Администрация Намского ЛТЦ ГП «Сахателеком»

Муус устар 7-8 күннэригэр Хамаҕатта нэһилигэр волейболга Саха комсомола 80 сылыгар аналаах ветераннар ортолоругар коммерческой аһаҕас турнир ыытыллар. Дьахталар 30-тан үөһэ (1971 с.), эр дьон 35-тэн үөһэ (1965 с.) саастаахтар кытталлар. Кыттар хамаанда (дьахтар, эр киһи туспа) 200 солк. усунуостаах кириэр.

Хамаанда кыттааччылары докумуоннарын аҕалаллара булчучулаах.

Спорт отдел

БЫЛАЭНИЭЭР РЕКЛАМА

К сведению записавшихся на курсы по подготовке водителей транспортных средств категории «В».

Занятия начинаются с 30 апреля в 18.00. Так же производится дополнительная запись желающих.

Намский РС ОСТО

Хамаҕатта 2 тн. дизтопливо атыгыланар. Билсэр телефонут 26-1-95, Больницкая В.Т. (посредник).

Павлову Сардану Михайловну убедительно просим позвонить по телефону 2-14-64 вечером с 8-9 часов.

Утерянный паспорт серии V-CH № 678045 от 6 июля 1998 г., выданный Намским РОВД, свидетельство о рождении, выданные на имя Захаровой Анастасии Никифоровны считать недействительными.

Тапталлаах ийэбит, эбэбит, хос эбэбит Аҕа дойду сэриитин инбэлиитин огдообото. СИДОРОВА Евдокия Николаевна б.д. кулун тутар 23 күнүгэр 74 сааһыгар ыалдьан өлбүтүнэн билэр дьонугар, үлээнэахтарыгар диригиник курутууйан туран биллэрэбит. Өбөлоро, сиэннэрэ, хос сиэннэрэ Аппааньттан, Дьокуускайтан, Мэнэ-Хаҕалас Табаарыттан	Улуус ветераннарын сабиэста уонна социальнай камуускалга управлениета тыыл, үлэ ветерана, Аҕа дойду Улуу сэриитин инбэлиитин огдообото, Хатын Арыы нэһилигин олохтооҕо СИДОРОВА Евдокия Николаевна өлбүтүнэн өлбүтүнэн, сиэннэригэр, аймахтарыгар, билэр дьонугар диригиник курутууйан туран биллэрэбит.
Хатын Арыы орто оскуолатын үлэтигэр коллектив, дьаһалтата, профкома оскуола психолога Савина Нина Семеновна тапталлаах ийэтэ СИДОРОВА Евдокия Николаевна өлбүтүнэн диригин курубаннарын тиздэллэр.	Ытыктыыр кырдыаҕас саҕаспытыгар Соловьева Екатерина Гаврильевна уонна кэргэннэр Туйаараба, кыһыгыгар Дайаанаба, биригэ теребүттэригэр тапталлаах уоллара, кэргэнэ, бырааттара ПАНИКОВ Инокентий Степанович эдэр сааһыгар кун сириттэн хомолтоохтук суох буолбутунан диригин курубаннарын тиздэбит. Арбынтан, Кебекентөн, Намтан Илтигэригэр, Фитиниговтар
Убаастыыр дьүөгэбит, тыыл ветерана, Аҕа дойду сэриитин инбэлиитин огдообото СИДОРОВА Евдокия Николаевна ыалдьан өлбүтүнэн өлбүтүнэн, сиэннэригэр диригин курубаннарын тиздэбит. Маркова В.А., Готовцева М.А., Есеева Т.И., Дороева М.А.	Таптыыр кэргэним, ийэбит КАЛАШНИКОВА Анфиса Семеновна хомолтоохтук күн сириттэн барбытын билэр дьонугар, аймахтарыгар биллэрэбит. Кэргэни, өбөлөрө
Убаастыыр дьүөгэбитигэр Нинаҕа, кэргэннэригэр Савелийга, өбөлөрүгэр, сиэннэригэр эбэлэрэ СИДОРОВА Евдокия Николаевна ыалдьан өлбүтүнэн диригин курубаннарын тиздэбит. Алексева, Петровтар, Эверстовтар, Соловьева А., Дьяконовтар	Күндү биригэ үөрэммит табаарыспыт, үөрэллпит оробут ПОТАПОВА-КАЛАШНИКОВА Анфиса Семеновна хомолтоохтук өлбүтүнэн кэргэнигэр Захарга, өбөлөрүгэр, балтыгар, аймахтарыгар диригин курубаннарын тиздэбит. Биригэ үөрэммит табаарыстара, ууутталлара Анна Егоровна, Мария Алексеевна, 1977 с.
Намнаабы Оҕо эйгэтин түөлбөтин коллектива кыһээнги оскуола 11-с кыл. үөрэ нэаччыта	ПЕЧЕТОВА Юля хомолтоохтук өлбүтүнэн ийэтигэр Бубякина Галина Михайловна, эдьийдэригэр Ольгаба, Александрба диригин курубаннарын тиздэллэр.

БЫЛАЭНИЭЭР РЕКЛАМА

Намский линейно-технический цех ГП «Сахателеком» доводит до сведения пользователей прямого Доступа в Интернет о том, что с 1 апреля 2001 года приказом № 19 от 20.03.2001 г. утверждены новые тарифы на услуги сети передачи данных и доступа в Интернет:

Подключение и регистрация по коммутируемой линии (регистрация) до 34 кбит/сек - 100 руб.

Абонемента плата (в месяц) по коммутируемой линии (динамический IP адрес)

с лимитом времени 5 часов - 115 руб.

с лимитом времени 15 часов (с предоставлением 1 адреса электронной почты) - 300 руб.

с лимитом времени 30 часов (с предоставлением 1 адреса электронной почты) - 550 руб.

с лимитом времени 60 часов (с предоставлением 1 адреса электронной почты) - 1050 руб.

РЕДАКТОР В.Г.КАСЬЯНОВ
ОТДЕЛЛАР: информация, сурук, төрүт культура, иллюстрация уонна реклама (секретариат) — 21496; ; бухгалтерия — 21332; факс — 21332; “НАМ” ТРК — 21632; редакционной издательской система — 21141

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, Нам улууһун дьаһалтата, редакция коллектива. Маассабай информация средстволарын туһунан РФ Сокуоннарын тутуһуну хонтуруоллуур уонна регистрациялыыр РФ бэчээккэ Госкомитетын СР региональной управлениетыгар регистрациаламмыт нүөмэрэ — Я 0085.
Сурукка ааккытын-суолугун, үлэтигин, дьизэбит аадырыһын чопчу ыйыҥ. Редакцияҕа кирибит суруктар төннөрүллүбэттэр. Автор этэрэ хаһыат санаатынын мэлдьи биир буолбат.
“ЭНСИЭЛИ” - Нам улууһун хаһыата.
678380, Саха Республиката, Нам с., Октябрьскай ул. 1.
E-mail: editor@namtsy.sakha.ru

Талыһына уонна тангыһына “Энсиэли” хаһыат редакционнай-издательскай систематыгар.
Хаһыат Дьокуускайга “Сахаполиграфиздат” НИПК бэчээттээнэ, Орджоникидзе ул. 38.
Формата А3. Кээмэйэ 1,0 бэчээт. лис. Индекс — 54889. Тираһа — 2692
Бэчээккэ илии баттанна — 12.00 ч, 27.03. 2001
Сакааһын №-рэ — 35